

W Wielkopolsce uczymy się od najlepszych

Wczesna edukacja dzieci na temat zagrożeń i ich negatywnych skutków jest istotna z wielu powodów, między innymi dlatego, że służy wyrabianiu u nich pozytywnych nawyków i zachowań oraz nauce szybkiego reagowania w sytuacjach zagrażającym życiu i zdrowiu. Dziecko zostaje wyposażone w wiedzę i „narzędzia”, dzięki którym będzie w stanie szybko zareagować w razie zagrożenia zdrowia i życia. Zagadnienia z obszaru bezpieczeństwa powinny być dopasowane do wieku uczniów, a zajęcia prowadzone systematycznie, cyklicznie co pozwoli na utrwalenie przekazywanych zasad. Zajęcia takie mogą przeprowadzać nauczyciele, a także strażacy z lokalnych jednostek straży pożarnej podczas spotkań z dziećmi w strażnicach.

Wiedzą o tym doskonale specjaliści ze straży pożarnych z krajów unii europejskiej i ze świata, w których od lat realizowane są specjalne programy profilaktyczne i edukacyjne. Akcje i kampanie społeczne są wspierane przez władze rządowe i lokalne. Dzięki środkom finansowym z unii europejskiej i programom szkoleniowym czy wymianom ekspertów z różnych dziedzin możliwe jest wspólne dzielenie się doświadczeniami i dobrymi praktykami, a także zdobywanie nowej wiedzy i umiejętności.

Northumberland hrabstwo w Wielkiej Brytanii położone w północno-wschodniej Anglii na granicy ze Szkocją. „Magiczne miejsce” ze starymi zamkami, złotymi plażami, przyjaznymi małymi miasteczkami, pofałdowany wzniesieniami i pagórkami, kraina wrzosowisk. To również historyczna kraina znana ze zbudowanego w czasach rzymskich Muru Hadriana, ze śladami pierwszego chrześcijaństwa w Szkocji

Lindisfarne – Holy Island. Siedzibą władz lokalnych (
ang

. Northumberland County Council) i straży pożarnej jest Morpeth – malownicze miasteczko na południu hrabstwa (od września 2010 r. nową siedzibą Fire and Rescue Service Headquarters jest miejscowość Cramlington).

Wszystko zaczęło się w 2006 roku od zaproszenia od straży pożarnej Northumberland Fire and Rescue Service w Morpeth. Wizyta ta stała się przyczynkiem do zainteresowania się profilaktyką pożarową i edukacją skierowaną do dzieci i młodzieży. Udział w kwietniu 2009 r. w programie wymiany ekspertów z mechanizmu wspólnotowego ochrony ludności (*ang.* Exchange of experts in civil protection) umożliwił mi bliższe zapoznanie się z działaniami i inicjatywami profilaktyczno-edukacyjnymi realizowanymi w straży pożarnej w Northumberland.

Celem wymiany było zapoznanie się ze strategią realizowaną przez Northumberland Fire and Rescue Service (NRFS) oraz uczestnictwo w procesie dydaktycznym realizowanym przez NRFS.

Podczas mojego dwutygodniowego pobytu w Northumberland Fire and Rescue Service w Morpeth miałam możliwość zaznajomienia się z dokumentami strategicznymi stanowiącymi podstawę do realizacji zadań, dokumentacją programową z kursów dla dzieci i młodzieży, a także bezpośredniego uczestniczenia w zajęciach programowych. Ponadto brałam udział w spotkaniach dotyczących projektów, których celem było zintegrowanie mniejszości narodowych z lokalną społecznością oraz wypracowanie skutecznych metod upowszechniania informacji o bezpieczeństwie pożarowym wśród mniejszości narodowych, zwłaszcza polskiej.

Jak funkcjonuje straż pożarna na terenie hrabstwa Northumberland

Działalność Northumberland Fire and Rescue Service obejmuje 3 obszary:

a) **ZAPOBIEGANIE - bezpieczeństwo społeczne** (Community Safety - **PREVENTING**), w tym:

- szacowanie ryzyka związanego z bezpieczeństwem pożarowym w budynkach mieszkalnych,
- instalowanie domowych czujek dymowych,
- realizacja programów edukacyjnych w szkołach i innych inicjatyw edukacyjnych,
- współpraca z innymi służbami: min. Policją, służbami socjalnymi.

b) **OCHRONA – prawne regulacje dot. ochrony przeciwpożarowej** (Legislative Fire Safety – **PROTECTING**),

w tym:

- inspekcje i kontrole w zakładach pracy i innych podmiotach gospodarczych,
- bezpieczeństwo pożarowe budynków,

c) **REAGOWANIE – działalność operacyjna** (Emergency response to – **RESPONDING**), w tym:

- walka z pożarami, miejscowymi zagrożeniami (np. wypadki drogowe),

- ratownictwo chemiczne, ekologiczne, radiologiczne, itp.

Głównym celem strategii NFRS jest ochrona życia i zdrowia mieszkańców regionu oraz prowadzenie szeroko zakrojonej działalności edukacyjnej i informacyjnej na rzecz społeczności regionu oraz zmniejszenie ilości pożarów, podpałów (do roku 2010 - do 10%), fałszywych alarmów oraz wypadków (w tym śmiertelnych) zwłaszcza z udziałem dzieci i młodzieży (do 20%).

Należy zaznaczyć, że Northumberland Fire and Rescue Service jest podporządkowana organizacyjnie pod Urząd Hrabstwa - Northumberland County Council. Działalność straży pożarnej finansowana jest ze środków w/w urzędu. Dodatkowe środki na realizację zadań pozyskiwane są z innych źródeł np. z krajowych czy unijnych.

Od 2003 roku przygotowywane są w konsultacji ze lokalną społecznością dokumenty strategiczne, takie jak: Zintegrowany Plan Zarządzania Ryzykiem (Integrated Risk Management Plan - IRMP), w którym zdefiniowane są następujące obszary dotyczące:

- potencjalne źródła zagrożeń pożarowych,
- ocena inicjatyw podejmowanych w celu zapobiegania tego rodzaju zagrożeniom,
- identyfikacja możliwości udoskonalenia podejmowanych działań,
- określenie strategii i standardów,
- określenie źródeł zagrożeń.

W 2002 roku została utworzona tzw. Akademia Bezpieczeństwa Społecznego (Community Safety Academy – CSA) i liczyła jedną osobę. W kolejnych latach struktura się rozbudowała. Obecnie w wydziale zatrudnieni są strażacy pracujący w różnym wymiarze godzin w jednostkach straży pożarnej na terenie Northumberland oraz pracownicy cywilni.

Inicjatywa utworzenia Community Safety Academy jest wyjątkowa i unikalna, również w Wielkiej Brytanii. Obecnie trwają prace nad restrukturyzacją Urzędu Hrabstwa Northumberland i utworzenia jednego urzędu. Przewidziana jest budowa nowych 3 siedzib dla straży pożarnej (termin: do 2010 r.).

W skład CSA wchodzi kilka zespołów:

- Zespół ds. programów edukacyjnych realizowanych w szkołach (Development Programme Team),
- Zespół ds. dochodzeń pożarowych (Arson Task Force),
- Zespół ds. organizacji szkoleń i kursów dla dzieci i młodzieży (Delivering and Development Team).

Każdy z wymienionych zespołów realizuje zadania nie tylko związane z edukacją, ale również monitorowaniem i analizą potencjalnych zagrożeń. W zespole **Arson Task Force** znajdują się strażnicy miejscy - Community Wardens. Ich zadaniem jest patrolowanie ulic miasteczek hrabstwa pod kątem antyspołecznych zachowań: graffiti, zniszczeń i dewastacji opuszczonych posesji, wszystkich potencjalnych śladów mogących stanowić przypuszczenie, że w tym miejscu może dojść do popełnienia przestępstwa: podpalenia, rozprowadzania narkotyków, itp. Zebrane informacje są wprowadzane do bazy, analizowane i przekazywane do innych zespołów. Do zespołu został oddelegowany policjant z Northumbria Police, który ściśle współpracuje ze strażakiem podczas dochodzeń pożarowych oraz ma dostęp do policyjnych baz danych. Analiza wszystkich zebranych informacji z różnych źródeł jest nieodzownym narzędziem do opracowywania strategii i określania działań.

Akademia Bezpieczeństwa Społecznego (CSA) współpracuje ściśle ze szkołami podstawowymi i średnimi znajdującymi się na terenie hrabstwa, wieloma organizacjami i instytucjami społecznymi oraz charytatywnymi w zakresie:

- zapobiegania rozmyślnym podpaleniom, fałszywym alarmom, itd.,
- zapobiegania antyspołecznym zachowaniom wśród dzieci i młodzieży, wykluczeniu społecznemu oraz bezrobociu,
- zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom spowodowanym przez nieostrożne obchodzenie się z ogniem,
- upowszechniania i popularyzowania wiedzy z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej wśród społeczeństwa hrabstwa Northumberland.

W oparciu o strategię i współpracę z innymi podmiotami opracowano programy edukacyjne w formie kursów dla dzieci mających problemy z samoakceptacją, niskim poczuciem własnej wartości, nieśmiałością, przemocą szkolną, nadpobudliwością oraz dla młodzieży w wieku od 16-25, która nie kontynuuje nauki w szkołach wyższych, a chciałaby podwyższyć swoje kwalifikacje, uzyskać stosowne certyfikaty (GSCE – General Certificate of Secondary

Education) i na tej podstawie ubiegać się o pracę np. w straży pożarnej.

Działalność Community Safety Academy obejmuje m.in.:

a) organizację kursów dla:

- dzieci w wieku 11-15: FIREworks,

- młodzieży w wieku 16-25: Fire-UP! Certificate, Award (wydawane certyfikaty są sygnowane przez Sunderland College i stanowią dokumenty potwierdzające kwalifikacje zawodowe, zdobytą wiedzę i umiejętności),

- oraz kursów we współpracy z fundacją założoną przez księcia Karola Prince's Trust Team Programmes. Angielska Straż Pożarna jest jednym z partnerów fundacji oraz zatrudnia pracownika, który zajmuje się realizacją tych kursów,

b) realizację szkoleń dla podmiotów gospodarczych,

c) opracowywanie, realizację i analizę programów edukacyjnych dla szkół na wszystkich poziomach kształcenia,

d) organizację i prowadzenie młodzieżowych drużyn pożarniczych (Young Firefighters Association) dla dzieci i młodzieży w wieku 13-18,

e) kursy dla dzieci i młodzieży, która popełniła wykroczenia związane z podpaleniami i fałszywymi alarmami (Juvenile Firesetters Education Programme),

f) opracowywanie i realizację innych programów edukacyjnych np. z zakresu bezpieczeństwa drogowego,

g) wizyty w szkołach oraz prowadzenie telefonu „zaufania” dla rodziców, którzy zauważyli u swoich dzieci symptomy zainteresowania i fascynacji ogniem, zapalkami i zapalniczkami czy inne objawy nieodpowiedniego zachowania.

Realizowane kursy dla dzieci i młodzieży opierają się na 3 podstawowych zasadach:

- współpracy w grupie,
- podniesienia własnej wartości i pewności siebie,
- umiejętność komunikowania się z innymi.

Program kursów opiera się na nauce podstawowych czynności, jakie wykonują strażacy, a w szczególności: rozwinięcie linii gaśniczej, podanie prądu wody, rozstawienie drabiny strażackiej, itd. W trakcie kursu doskonalone są umiejętności współpracy w grupie, przestrzegania ustalonych zasad i reguł zachowania się, odpowiedzialności za siebie i za innych, pewności siebie w kontaktach z innymi ludźmi. Położony jest nacisk na autoprezentację, budowanie pozytywnego wizerunku samego siebie i wiary we własne siły co przydatne jest szczególnie podczas poszukiwania pracy i kontaktach z przyszłym pracodawcą. Podczas wykonywania poszczególnych elementów ćwiczeń ze sprzętem strażackim dzieci i młodzież otrzymuje pozytywne wsparcie ze strony prowadzących szkolenie strażaków.

Młodzież uczy się m.in. o zasadach bezpiecznego postępowania w sytuacjach niebezpiecznych, o przyczynach pożarów (w tym podpaleniach), o konsekwencjach nieostrożnego i nieodpowiedzialnego zachowania, o skutkach jakie mogą wywołać fałszywe telefony wykonywane dla żartu na numery alarmowe.

Opracowana przez NFRS analiza potencjalnych zagrożeń i dokładne rozpoznanie problemów związanych z bezpieczeństwem pożarowym oraz współpraca z innymi służbami i organizacjami przyniosła znaczące efekty w postaci redukcji ilości pożarów, podpaień i fałszywych alarmów. Na podkreślenie zasługuje fakt, że NFRS ściśle współpracuje ze środowiskiem lokalnym. Strażacy i pracownicy CSA są cieszą się dużym szacunkiem i zaufaniem mieszkańców.

mł. kpt. Alicja Borucka